

2020-11-21 – Tysk kolonihistorie

Heimdall-vänner,

Med anledning av **Ingmar Karlssons** *Tyskland i Afrika*-text i onsdags hörde HLK-brodern **Jan Buch** av sig i dag med texten nedan, som synes rubricerad *Tysk kolonihistorie*. Den tredje delen av den för en vecka sedan aviserade Ingmar Karlsson-trilogin, *När befrias den österrikiska örnen?*, får därmed vänta något.

Inspirerad av Ingmars text säger sig Jan ha ”gravet lidt frem i min bogsamling. Forhåbentligt er skåninger stadig lidt dansk kyndige. Der var allerede i 17.årh. en dansk-brandenburgsk koloni forbindelse. Som de fleste tyske koloni forsøg gik det grueligt galt. Vedlagt en tekst og nogle billeder.”

Håll till godo!

Frank

Ordf

PS Det skadar kanske inte att erinra om att också Sverige sökte etablera sig i nuvarande Ghana vid ungefär samma tid som den Jan skriver om: ”**Cabo Corso** (under senare tid ofta även kallat **Svenska Guldkusten**) var en svensk handelskoloni som köptes in år 1650. Kolonin låg vid den västafrikanska sydkusten i nuvarande Ghana, huvudsakligen i och omkring dagens Cape Coast. Cabo Corso köptes 1650 av det Svenska Afrikanska Kompaniet och var i svensk ägo under elva år mellan 1650 och 1658 och 1660–1663. Efter 1663 togs besittningen över först av Nederländerna och därefter av Storbritannien” (cit *Wikipedia*). / **Ds**

Tysk kolonihistorie

Tyskland eksisterede ikke som et samlet land før 1871. Der var imidlertid tidligere forsøg på kolonisering. Et af dem er beskrevet i *Grossen Generalstabe, Abteilung für Kriegsgeschichte. Brandenburg-Preussen auf der Westküste von Afrika* (Berlin 1885).

Det er nok de færreste bekendt, at Preussen forsøgte at skabe handelsstationer på vestkysten af Afrika for at være med i den lukrative trekantshandel med slaver til Caribien. Til det formål grundlagdes 1682 det Brandenburgisch-Afrikanische Compagnie (BAC).

Det var grundlagt som det første tyske aktieselskab i et samarbejde med hollænderen **Benjamin Raule** [1634-1707] og den Kurbrandische Marine. De fik eneret på handel med peber, elfenben, guld og slaver og fik ret til at anlægge støttepunkter og have eget militær. Hovedsædet var først Königsberg, men på grund af de besværlige danskere i Øresund blev det flyttet til Emden allerede året efter.

I 1683 grundlagdes Gross Friedrichsburg og Fort Dorothea i det nuværende Ghana. I 1685 tilkom øen Arguin ud for kysten af det nuværende Mauretania. Man havde fået rettigheder til at levere slaver til de spanske besiddelser i Amerika. De skulle imidlertid leveres uden for de spanske områder. Man forsøgte så at købe en af de små franske øer. Da det ikke lykkedes, kontaktede man Danmark om at bruge St Thomas som mellemstation for trekantshandlen med slaver.

Det danske vestindiske kompagni havde svære økonomiske problemer. Samtidig ville man gerne stå sig godt med den stor kurfyrste af Brandenburg [**Fredrik Vilhelm I** (1620-1688)]. Der sluttedes en 30 årig kontrakt. Brandenburg fik lov til at købe en grund med plads til 200 slavearbejdere. De skulle betale diverse afgifter og told af varer. Der var også aftaler om fordelingen af slavehandlen og priserne på slaverne.

Brandenburgerne oprettede imidlertid ikke nogen væsentlig plantagedrift. Der var restriktioner for anden handel og de måtte ikke drive pirateri. Det brandenburgske kompagni skulle stå til ansvar for det danske kompagni for eventuel skadevoldelse eller andre handlinger, der kunne bringe det danske kompagni i vanskeligheder.

Der opstod en masse problemer. Brandenburgerne solgte varer billigere end det vestindiske kompagni og betalte ikke de aftalte afgifter. Danskerne brød så ind i deres lagre og beslaglagde sukker og bomuld og endog et af deres slaveskibe.

Danmark havde behov for at stå sig godt med Brandenburg, så **Christian V** [1646-1699] besluttede, at de skulle have en skadeserstatning på 16 000 rigsdaler. I 3 år skulle de kun betale 3 000 rigsdaler årligt og være fri for told og vejerafgifter.

Der var talrige andre kontroverser. Brandenburgerne konkurrerede med Vestindisk Kompagni om opkøb af øens sukker og bomuld. Trods aftalerne fortsatte de med lyssky affærer inklusiv kapervirksomhed og pirateri. Det gav os

vanskeligheder med englænderne, som på den tid søgte at udrydde sørøveri, som faktisk havde kronede dage på St Thomas.

Ikke mindst brandenburgernes fremfærd under dansk dække gav os problemer. Generelt var brandenburgerne langt mere aktive end danskerne også i forbindelse med den nylige introduktion af sukkerproduktion. Deres aktiviteter havde i 1690erne hjulpet meget på Vestindisk Kompagnis økonomi.

I 1699 indstillede de det meste af farten på Vestindien. Til erstatning øgedes slavehandlen. Det gik stadig ikke økonomisk godt nok, så de vestindiske projekter ophørte, da kontrakten med Danmark udløb 1715. Brandenburg havde ikke råd til at fortsætte de afrikanske koloniprojekter, så de solgte dem til Holland 1720. **Jan Conny** [d ca 1725] ville imidlertid ikke afgive sin fæstning og fortsatte handlen til 1724, hvor det endeligt lykkedes hollænderne at fordrive ham.

Dette er en interessant parentes i kolonihistorien.

Jan Buch